
VZTAH MEZI POUŽÍVÁNÍM VULGARISMŮ A VĚKEM¹

Užívání vulgarismů

Vulgární výrazy jsou v repertoáru lidí mnohdy již od dětství a řada z nich je využívá i v pozdějším věku až do raného stáří. Definice vulgárního výrazu může být poměrně ošemetná, můžeme ovšem jako příklad uvést definici Hartla et al. (2010), kteří jej definují jako zhrubnutí či přejímání hrubých způsobů vyjadřování a chování.

Vulgarismy jako takové se neustále vyvíjejí a mění – některé výrazy, které byly dříve využívány bez větších obtíží jsou dnes považovány za nevhodné a mohou být pod taktovkou různých sociálních norem a pravidel (Šorfová, 2014). Zároveň se vulgarismy dostávají do čím dál více rozmanitějších prostředí, skupin a situací. Setkáváme se s nimi v rodinách, na pracovišti, ve školách a také médiích – od knih a beletrie až po filmy či seriály nebo dokonce i televizní politické debaty (Aitchison, 2003).

Není proto divu, že bylo používání vulgarismů podrobena v posledním desetiletí poměrně důkladnému zkoumání – studie se ovšem většinou zaměřují na samotnou psychologickou podstatu vulgarismů, tedy k čemu slouží a do jaké míry mohou být problematické (Jay, 2009; Jay & Janschewitz, 2012), či jakým způsobem vulgarismy v naší mysli formulujeme a jaké emoční, kognitivní a fyziologické projevy to u jedince vyvolává (Stapleton et al., 2022).

Málokteré z nich se soustředí čistě na souvislost využívání vulgarismů s věkem, a právě tento vztah se v práci pokusíme ověřit. Konkrétně jej ověříme na výzkumném souboru o 555 respondentů² ve věkovém rozmezí od 17 do 73 let. Vidíme, že při užívání vulgarismů je uplatňována řada kognitivních procesů, proto v práci pracujeme s hypotézou, že užívání vulgarismů klesá s rostoucím věkem. Platnost hypotézy o negativní lineárním vztahu věku s využíváním vulgarismů za kontroly pohlaví testujeme pomocí lineárního regresního modelu, což je statistická metoda, umožňující vyjádřit vztah mezi dvěma nebo více proměnnými a použít ho k předpovídání hodnot jedné proměnné na základě hodnot jiných proměnných.

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=109>

² Využitá data pochází z projektu v rámci předmětu Psychometrika I (Inventář vulgarity, Beránková & Košťálová).

Lineární regresní model

Závislé proměnné:

- Hrubý skór respondentů na škále **Vulgarita** z Inventáře vulgarity

Regresory:

- Věk respondentů
- Pohlaví respondentů

Tabulka 1 – výsledky regresního modelu³

Regresory	b	Směrodatná odchylka	t-statistika	p-hodnota
Počátek	25,53	0,57	45,13	< 0,01
Věk	-0,08	0,02	-4,62	< 0,01
Pohlaví	2,43	0,49	4,99	< 0,01

Popis výsledků

Z tabulky je patrné, že věk je v našem lineárním modelu významným regresorem. Náš výsledek bychom mohli interpretovat tak, že za každou přidanou jednotku věku (tzn. 1 rok) se v průměru skóre na škále Vulgarita sníží o přibližně 0.1 bodu, tedy s rostoucím věkem se bude tendence k využívání vulgárních výrazů patrně snižovat.

Námi sestavený model vysvětluje téměř 7,5 % rozptylu ($R^2 = 7,55$) našich dat, což ovšem poukazuje na fakt, že za výsledkem na škále Vulgarita stojí zhruba 93 % jiných vlivů, které nejsme schopni pomocí našeho modelu vysvětlit.

Z výsledků tedy vyplývá určitá negativní souvislost věku a užívání vulgarismů, ovšem k ověření je potřeba dalšího bádání a potenciálně také většího datového souboru a spolehlivější testové metody.

³ K výpočtu jsme použili program STATISTICA 14

Seznam použité literatury

- Aitchison, J. (2003). *Words in the Mind: An Introduction to the Mental Lexicon*. Wiley-Blackwell.
- Hartl, P., Hartlová-Císařová, H., & Nepraš, K. (2010). *Velký psychologický slovník*. Portál.
- Jay, T. (2009). The Utility and Ubiquity of Taboo Words. *Perspectives on Psychological Science*, 4(2), 153–161. <http://www.jstor.org/stable/40212309>
- Jay, T., & Janschewitz, K. (2012). The Science of Swearing. *Observer*, 25(5). <https://www.psychologicalscience.org/observer/the-science-of-swearing>
- Stapleton, K., Fägersten, K. B., Stephens, R. S., & Loveday, C. (2022). The power of swearing: What we know and what we don't. *Lingua*, 277, 103406. <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2022.103406>
- Šorfová, E. (2014). *Vnímání a vyjadřování neverbální formy vulgarity v kontextu genderu* (Bakalářská práce). PedF UK.
- Vybíral, Z. (2009). *Psychologie komunikace*. Portál.